

ESBL, VRE og andre multiresistente tarmbakterier - smitteverntiltak

Gjelder for: Hele SiV
Dokumenttype: Retningslinje
Sist endret: 18.03.2024

Innhold

1. HENSIKT	1
2. ANSVAR	1
3. FREMGANGSMÅTE	1
3.1 Smittemåte	1
3.2 Indikasjon for ESBL/VRE-screening ved innleggelse i somatisk avdeling	1
3.3 Hvordan tas prøven?	2
3.4 Smitteverntiltak i påvente av prøvesvar	2
3.5 Smitteverntiltak ved negativt prøvesvar	2
3.6 Smitteverntiltak ved positivt prøvesvar	2
3.7 Oppfølging	3
4. GENERELT	3
5. INTERNE REFERANSER	3

1. HENSIKT

Forebygge at multiresistente tarmbakterier etableres i sykehusmiljøet og spres til pasienter, ansatte, omgivelser, inventar og utstyr.

2. ANSVAR

Helsepersonell med pasientkontakt

3. FREMGANGSMÅTE

3.1 Smittemåte

Fekal-oral-smitte, ofte via kontaminert hud som ved mangelfull håndhygiene eller gjennom dårlig rengjort utstyr og felles kontaktpunkter.

3.2 Indikasjon for ESBL/VRE-screening ved innleggelse i somatisk avdeling

- Alle som har vært innlagt i helseinstitusjon i land utenfor Norden det siste året
- Alle som det siste året har vært innlagt i helseinstitusjon i Norge eller annet nordisk land der det (under det aktuelle oppholdet) pågikk et utbrudd med ESBL-holdige bakterier eller VRE
- Bodd sammen med person med påvist ESBL-holdige bakterier det siste året
- Ved direkte overflytting til SiV fra sykehus utenfor Norden:
[Smittevern - screening og isolering av pasienter som overflyttes direkte til SiV fra sykehus utenfor Norden](#)
- Vurder om det også er indikasjon for MRSA-screening:
[MRSA - Screening av bærerskap eller infeksjon](#)

3.3 Hvordan tas prøven?

Prøvetakingsutstyr og transportmedium er beskrevet i [Laboratoriehåndboken](#): [VRE-screening](#) og [ESBL-screening](#).

Prøver tas fra:

- Rectum: det må være synlig fæces på penselen.
- Sår og innstikksted for fremmedlegemer: hvis det er sekresjon.
- Luftveier: hvis pasienten har symptomer fra disse eller nylig har vært intubert.
- Urin: hvis pasienten har permanent blærekateter.

Prøven må merkes med pasientens navn og fødselsnummer, prøvetakingssted og dato.

3.4 Smitteverntiltak i påvente av prøvesvar

Pasienter med indikasjon for å screene for bærerskap av ESBL/VRE bør som hovedregel isoleres med [kontaktsmitte regime](#) inntil prøvesvar foreligger. [Basale smittevernrutiner](#) skal følges – særlig håndhygiene. Det er også vesentlig å følge opp pasientens egen håndhygiene uavhengig av om pasienten kontaktsmitteisoleres eller ikke.

3.5 Smitteverntiltak ved negativt prøvesvar

Ved screening der prøveresultatet er negativt, oppheves isoleringstiltakene og [Basale smittevernrutiner](#) praktiseres. Merk at egne regler gjelder ved direkte overføring fra sykehus utenfor Norden. [Smittevern - screening og isolering av pasienter som overflyttes direkte til SiV fra sykehus utenfor Norden](#)

3.6 Smitteverntiltak ved positivt prøvesvar

Funn	Risikokategori	Smitteverntiltak
ESBL-A og ESBL-M	Normal risiko	Forsterkede basale smittevernrutiner ¹
	Økt risiko, luftveier ²	Dråpesmitteisolering
	Annen økt risiko ³	Kontaktsmitteisolering
ESBL-KARBA	Normal risiko	Kontaktsmitteisolering
	Økt risiko, luftveier ²	Dråpesmitteisolering
VRE og LRE	Normal risiko	Kontaktsmitteisolering
	Økt risiko, luftveier ³	Dråpesmitteisolering

¹ **Forsterkede basale smittevernrutiner**: Tilpassede smitteverntiltak som kan erstatte isolering for pasienter med bærerskap av ESBL-A/M i fravær av økt spredningsrisiko. I tillegg til [Basale smittevernrutiner](#) skal følgende tiltak iverksettes: Pasienten plasseres fortrinnsvis på enerom med eget toalett. Dersom pasienten ligger på flersengsrom skal toalettet rengjøres før det benyttes av andre. Ved søl av biologisk materiale skal det utføres [Flekkdesinfeksjon](#). Ved nedskylling i toalett skal lokket være lukket. Pasienten instrueres i nøye håndhygiene, som skal utføres etter toalettbesøk og før rommet forlates. Pasienten skal ikke forsyne seg fra matbuffet. Dersom det tilkommer økt spredningsrisiko under oppholdet skal pasienten isoleres.

² Luftveisinfeksjon med uttalt hoste og funn av resistent bakterie i hals eller luftveier.

³ Annen infeksjon eller tilstand som er assosiert med økt spredningsrisiko (eksempelvis oppkast/diare, sår med omfattende eller ukontrollerbar sekresjon, inkontinens for urin eller avføring, demens eller andre tilstander som gjør at pasienten ikke er i stand til å ivareta god personlig hygiene, herunder håndhygiene etter toalettbesøk).

3.7 Oppfølging

Som hovedregel er det ikke nødvendig å ta kontrollprøver etter påvisning av bærerskap med ESBL/VRE. En eller flere negative kontrollprøver utelukker ikke kolonisering, og personen må anses å være kronisk kolonisert. Det understrekes at behandling/sanering av bærerskap av VRE/ESBL-holdige bakterier *ikke* er anbefalt.

4. GENERELT

Gram negative stavbakterier

- **ESBL:** Extended spectrum beta-lactamase
- Undergrupper:
  - ESBL-A/M (resistens mot tredjegerasjons cefalosporiner)
  - ESBL-KARBA (resistens mot karbapenemer)

Enterokokker

- **VRE:** Vancomycinresistente enterokokker
- **LRE:** Linezolidresistente enterokokker

5. INTERNE REFERANSER

1.6.10.2.1	Basale smittevernrutiner
1.6.10.3.1	Dørplakat- kontakt- dråpesmitte
1.6.10.3.2	Kontakt- og dråpesmitte- tiltak
1.6.10.3.4	Dørplakat - luftsmitte
1.6.10.3.5	Luftsmitte - tiltak
1.6.10.4.3	MRSA - Screening av bærerskap eller infeksjon
1.6.10.4.8	Smittevern - screening og isolering av pasienter som overflyttes direkte til SiV fra sykehus utenfor Norden
1.6.10.7.3	Flekkdesinfeksjon

6. EKSTERNE REFERANSER

[Håndtering av VRE ved norske sykehus og sykehjem - FHI](#)
[ESBL-holdige gramnegative stavbakterier - smitteverntiltak - FHI](#)

7. VEDLEGG